

ARGUMENT PENTRU O CARTOGRAFIE SUBIECTIVĂ A CULTURII INDEPENDENTE

„Independent față de ce?”, așa întâmpina Coaliția Sectorului Cultural Independent trecătorii de la Street Delivery în 2010. La 21 de ani de la recâștigarea libertății de expresie și de asociere, independența este pusă la îndoială nu contextual, ci fundamental, într-o asemenea măsură, încât există voci care spun că ea ar trebui abandonată pentru a lăsa locul unor concepte mai potrivite momentului prezent. Profesorul și cercetătorul Dragan Klaić, care ne-a părăsit în luna august 2011, pleda în ultima perioadă pentru conceptul de „cultură publică”, care ar semnifica într-un mod mai rafinat și sintetic beneficiile pe care le aduce actul cultural realizat în interes public, indiferent de forma de organizare a operatorului cultural: ONG, instituție publică, artist freelance. Pe de altă parte, conceptul își păstrează valabilitatea când, într-o discuție în cadrul dunaPart 2011, platforma de artele spectacolului de la Budapesta, artiști și organizații poloneze, sârbe și maghiare au argumentat lipsa de liberalizare a serviciilor publice de cultură, pentru care există încă un puternic monopol al instituțiilor publice. Trăgând linia, am putea spune că, dacă „independența” a expirat în contexte în care ONGurile și instituțiile publice au acces relativ egal la fonduri pentru a desfășura acte artistice de interes public, această atitudine are încă foarte mult sens acolo unde accesul nu este încă efectiv. În ciuda inițiativelor care au încercat să aducă în atenția autorităților publice contribuția și situația ONGurilor culturale și artiștilor freelance din 2000 până în prezent, ne vedem nevoiți să atragem atenția că încă suntem departe de o echitate a recunoașterii publice a contribuției pe care sectorul cultural ONG și freelancer-ii îl oferă.

În 2011 în România explorăm alte tactici și structuri de advocacy în cultură, iar prin proiectul *Cultura Activă - resurse pentru participare și advocacy în sectorul cultural independent* dezvoltăm capacitatea de participare eficientă a sectorului la politicile publice, abilitățile de organizare și structurare instituțională ale ONGurilor și artiștilor independenți, dar și o problematizare a relațiilor cu instituțiile publice. Poate în acest fel vom fi mai pregătiți pentru momentul în care vom putea trece la paradigma culturii publice.

În ciuda deschiderii posibilităților de acces la fonduri europene sau a unor răzlețe programe de CSR pentru cultură, starea financiară dificilă a sectorului cultural independent este o realitate. Organizațiile și actorii activi pe scena culturală se zbat pentru asigurarea fondurilor menite a le garanta supraviețuirea operațională, întrucât cred în continuare în valoarea experimentului și în dimensiunea critică și transformatoare a actului cultural. Un recent eveniment performativ realizat de Anca Benera, artist vizual, și Alina Șerban, curator și director al CIV, despre aparițiile și disparițiile instituționale din lumea artei vizuale, trage un semnal de alarmă cu privire la perisabilitatea inițiativelor culturale

cu regim privat. Fenomen firesc, acesta poate deveni o boală atunci când ritmul este accelerat, iar deconstrucția și efemerul înlocuiesc construcția instituțională.

Acestor semnale noi le răspundem propunând o variantă de participare care aparține unei logici a dezbaterii democratice adaptate profilului independenței: relevanță, nu reprezentativitate, susținerea pluralismului vocilor sectorului cultural și responsabilitatea legiuitorului/administratorului

Opiniile și perspectivele martorilor diferă ca ton și atitudine, de la obiectiv și descriptiv până la critic acerb și chiar la contradictoriu, atunci când două mărturii au același eveniment-referință. Am înțeles să păstrăm această varietate de perspective ale actorilor implicați, iar unitatea transversală a materialului este dată de întrebările pe care le-am adresat interlocutorilor noștri. În funcție de categoria în care se încadrează ca subiect (vezi legenda explicativă de la începutul hărții), întrebările au încercat surprindă: momentul zero sau idealul de la care a pornit o

public de a modera între variatele interese - și nu responsabilitatea sectorului de a „se pune de acord”. Publicația de față urmează aceeași logică: fragmentare semnificativă, și nu bloc narativ gata livrat. Ne-am propus să recuperăm un capital de advocacy și de energie creativă cu mize de dezvoltare organizațională pentru arta independentă. Cu alte cuvinte, am punctat inițiative instituționale și legislative în cultură, în speranța că ne vor ajuta să înțelegem mai bine momentul prezent și să găsim soluțiile care i se potrivesc.

În acest sens, miza suplimentului este de a comunica esențialul despre evenimentele cartate, de a oferi o imagine generală și de a stârni curiozitatea, urmând ca apoi, prin apel la surse directe, pentru cei care doresc să aprofundeze, să devină cunoaștere operațională. Este o hartă semnificativă în limita a doar 6 pagini, nicidecum o istorie exhaustivă a inițiativelor de participare și advocacy în cultură în România, și nici un grupaj complet de profiluri ale instituțiilor importante din zona independentă din ultimii 21 de ani.

Momentele alese sunt inevitabil marcate de subiectivism, însă am dorit ca prin mărturiile celor direct implicați în evenimentele listate să le conferim acestora o dimensiune autentică și personală, care să le facă astfel cu adevărat relevante pentru cititori.

inițiativă și felul în care acesta s-a concretizat și este apoi privit din prezent; nevoia de schimbare și/sau impactul unei reglementări, strategii, etc.; rolul jucat de un finanțator nou apărut pe scena culturală; felul în care a decurs dialogul între autoritățile publice și sectorul cultural la un anumit moment și potențialul ca acesta să devină model pentru inițiative viitoare.

Mulțumim tuturor celor care ne-au ajutat să realizăm acest supliment, care au răspuns la întrebările noastre, au înțeles miza publicației și au făcut efortul dificil de a extrage esențialul pentru a intra într-o discuție semnificativă. Într-o perioadă în care cunoașterea pare să depindă într-o din ce în ce mai mare măsură de capacitatea de a sintetiza și de a pune alături referințele și ideile care conduc împreună la o nouă perspectivă asupra celor deja cunoscute, suplimentul își asumă această poziție și provoacă. În lipsa oricărei istorii a principalelor inițiative de participare și advocacy, inițiative instituționale sau spontane, dar și programe europene și demersuri ale autorităților publice, legislație și reglementări care au pregătit și format anumite practici și așteptări cu privire la luarea deciziilor în cultură, această publicație propune o bază minimală de discuții.

CARTOGRAFIE SUBIECTIVĂ A CULTURII INDEPENDENTE

Răspunsurile complete ale interlocutorilor citați sunt disponibile la coalitiasectoruluiculturalindependent.wordpress.com începând cu 1 noiembrie.

LEGENDĂ

Inițiative cu impact major în domeniul cultural

Inițiative de advocacy, participare la formularea, monitorizarea sau evaluarea politicilor publice în domeniul culturii, dialog între autoritățile publice și sectorul cultural

Finanțatori ai sectorului cultural independent

Legislație, strategii, analize și norme care au format felul în care își desfășoară activitatea sectorul cultural independent

Programe și inițiative de sprijinire a capacității sectorului cultural de a participa la formularea legislației și de a influența deciziile publice

ANUL 1990 ESTE O BORNĂ ce marchează (re-)începutul și (re-)inventarea unei serii de instituții și a unor evenimente care rămân de referință pentru dezvoltarea ulterioară din domeniul cultural. Cu Andrei Pleșu la cârma Ministerului Culturii, Andrei Șerban devine director al Teatrului Național București și urmează primele turnee în străinătate cu trupa TNB, iar Horia Bernea regândește viziunea Muzeului Țăranului Român. Tot în 1990 se înființează UNITER - Uniunea Teatrală din România, inițiator și organizator principal al Festivalului Național de Teatru și al Galei UNITER, între altele. Tot în 1990 este înființată Fundația Culturală Română, devenită ulterior (2003) Institutul Cultural Român.

PRIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE FILM DAKINO, primul festival de film din România după 1989, care a debutat ca festival studențesc.

1991-1993 - SE DESFĂȘOARĂ LA DANSE EN VOYAGE - primul proiect de cooperare internațională și formare profesională în domeniul dansului contemporan. A inclus ateliere, stagii, burse, spectacole, prezentări de filme și vizite de reperaj în Franța pentru dansatori și coregrafi români. Unul dintre primele parteneriate public-privat - între UNITER - Ministerul Culturii - Teatrul Național și Teatrul Bulandra, UNATC.

SE ÎNFIINȚEAZĂ THEATRUM MUNDI. Acesta își propune un sistem de funcționare diferit de teatrele de repertoriu, fiind primul teatru de proiecte din România. La conducerea sa în acei ani de început s-a aflat Corina Șuteu. Teatrul Metropolis este urmașul din prezent al Theatrum Mundi.

ARE LOC ZONA, primul festival de performance din România, inițiat de Ileana Pintilie.

SE DESFĂȘOARĂ PRIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU, al cărui organizator principal este Teatrul Național „Radu Stanca” din Sibiu.

PROTEST DE STRADĂ al angajaților din instituții publice de cultură, ca reacție la HG nr. 697/4 septembrie 1995, care stabilea o mărire cu 25% a salariului tuturor angajaților din instituțiile publice de cultură considerate de „importanță națională”.

Protestul a pornit de la o situație reală: salariile de mizerie ale oamenilor care lucrau la Opera Națională. Protestatarii au profitat de faptul că Andrei Șerban monta, atunci, Oedipe, pentru ediția din acel an a Festivalului Enescu și au amenințat cu greva. Părerea mea este că protestul lor nu ar fi avut nici un succes, dacă nu ar fi existat intervenția consilierului de stat Victor Opaschi, care a intervenit direct la Președintele Ion Iliescu și l-a convins să îl determine pe Primul Ministru Nicolae Văcăroiu să accepte doleanțele protestatarilor. Pe de altă parte, protestatarilor li s-au alăturat, atunci, doi foști secretari din Ministerul Culturii, Mircea Albulescu și Eugenia Moldoveanu, și întregul UNITER, puternic susținut de media cu simpatii în Opoziție. Cu alte cuvinte, nu a fost un dialog real cu autoritățile. Autoritățile au reacționat la presiune publică și în fața unei rugăminți de nerefuzat, din partea Președintelui României, foarte influent printre membrii Guvernului. - VIRGIL-ȘTEFAN NIȚULESCU, fost Secretar General, Ministerul Culturii și Cultelor

1995-2010 - FUNCȚIONEAZĂ MATRA, un program de finanțare al Ministerului de Afaceri Externe din Olanda, dedicat țărilor din Europa Centrală și de Est. Scopul programului era să susțină tranziția către o societate democratică și pluralistă, guvernată de spiritul legii. România a beneficiat anual de asistență financiară nerambursabilă, fonduri alocate prin Ambasada Olandei la București. MATRA a sprijinit cultura ca „instrument al democratizării și transformării sociale”.

90

1990-2000 - FUNDAȚIA SOROS SPRIJINĂ FINANCIAR PROGRAME ȘI PROIECTE CULTURALE ÎN ROMÂNIA.

Încă de la înființare, Fundația Soros pentru o Societate Deschisă propune programe menite să suplinească eficient lipsa inițiativelor civice și a alternativelor educaționale. Astfel, între 1990-1994, Fundația derulează programe în domeniul educațional, sprijinind, totodată, societatea civilă, cultura, politicile de sănătate și reforma din domeniul medical. Odată cu dezvoltarea programelor Fundației, bugetul inițial al acesteia, de aproximativ 1.480.000 USD în 1990, crește până la 10.000.000 USD, în 1994. Urmând o serie de schimbări de strategie în 1994, apoi în 1997, Fundația își restructurează în anul 2000 cele mai importante programe sub forma unor organizații de sine stătătoare. Este de notat în 1998 lansarea de către Fundația pentru o Societate Deschisă Iași a programului Info_Culture, care a inițiat un portal cu site-uri ale instituțiilor și organizațiilor de cultură din România. Programul a realizat pagini web pentru multe instituții și organizații care nu aveau pe atunci un site și s-a transformat ulterior în lista de discuții info_culture, administrată de Fundația Concept. (vezi în continuare) - **SURSA:** soros.ro

91

92

ARE LOC FESTIVALUL EURODANS, primul festival de dans contemporan din România, organizat la Iași de Fundația Coregrafică Română.

93

1993-1999 - FUNCȚIONEAZĂ CENTRUL SOROS PENTRU ARTĂ CONTEMPORANĂ ca unul dintre susținătorii principali ai scenei de artă contemporană din România. Centrul a organizat expoziții anuale, precum „Ex Oriente Lux” - primul eveniment dedicat artei video (1993) sau „EXPERIMENT” (1996) - dedicat artei experimentale din România începând cu 1960 - , și a contribuit la crearea unor festivaluri de artă precum Zona (Timișoara), AnnArt (Lacul Sf. Ana) sau Periferic (Iași), care au funcționat și s-au dezvoltat ulterior în mod independent. Din 1999 a devenit Centrul Internațional pentru Artă Contemporană, cu statut de fundație.

94

1994-2000 - FUNDAȚIA PENTRU DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII CIVILE (FDSC) sprijină prin programul PHARE dezvoltarea societății civile din România și, ulterior, printr-un program dedicat, sectorul cultural.

În perioada 1994-1998, prin Programul PHARE (finanțat de Uniunea Europeană), FDSC a sprijinit sute de proiecte independente, de auto-organizare ale unor profesioniști, inițiative civice sau comunitare care contribuiau la crearea sau consolidarea unor instituții noi, a unor mecanisme de comunicare necesare unei diversități de voci pe scena dialogului public. Multe dintre aceste proiecte au fost promovate de artiști sau oameni de cultură dintre cei mai activi și angajați. În 1999 prin programul PHARE - „Dimensiunea culturală a democrației - EUROART” am propus crearea unui fond special dedicat culturii, după modelul fondului pentru dezvoltarea societății civile, și așa a luat naștere Fondul Cultural European pentru România, care a avut un buget de 600.000 EUR. - ANCUȚA VAMEȘU, trainer și consultant independent, fost director executiv FDSC

95

1995-2001 - SE DESFĂȘOARĂ PROGRAMUL ECUMEST

(Masterat în management cultural pentru profesioniștii din țările est-europene). Lansat în 1995 în București ca o filială a programului Mastère Spécialisé Européen en Management des Entreprises Culturelles (realizat de Școala de Comerț din Dijon/ Asociația ECUME), sub direcția Corinei Șuteu, programul cuprindea cursuri, seminare, rezidențe de studiu, aplicații practice (montaje de proiect, studiu de public, audit organizațional, etc.), stagii, redactarea tezei profesionale. Programul acorda, la absolvirea cursurilor, o diplomă de masterat în management cultural recunoscută de Ministerul Educației din România. Între 1995-2001 programul ECUMEST a pregătit 52 de absolvenți din 14 țări est-europene. - **SURSA:** ecumest.ro

95

96

97

1995/2011 - INIȚIATIVE DE REGLEMENTARE A STATUTULUI ARTISTULUI ȘI DE FORMULARE ȘI MODIFICARE A LEGII TIMBRULUI CULTURAL

1995 - SE ÎNFIINȚEAZĂ ALIANȚA NAȚIONALĂ A UNIUNILOR DE CREAȚIE (ANUC), ONG creat cu scopul de a înlesni dialogul dintre artiștii profesioniști și factorii decizionali și din administrație, la nivel național și internațional, dintre propriile lor forme de asociere și dintre acestea și structuri similare la nivel internațional. Între 1996-1999 ANUC contribuie la formularea și modificările aduse legii cu privire la timbrul cultural (Legea 35/1994), legii asistenței sociale pentru artiștii profesioniști, legii drepturilor de autor și a drepturilor conexe (Legea 8/1996) și înființării Fondului Cultural Național (Ordonanța de Guvern 277/1999). În 2010 Consiliul de Conducere al ANUC se întâlnește cu premierul Emil Boc și reprezentanții ai Guvernului cu scopul de a menține „actul artistic la calitatea și impactul necesare într-o perioadă nefavorabilă pe care o traversează societatea românească”. Sunt discutate diverse măsuri, printre care clarificarea și corelarea unor aspecte privind aplicarea prevederilor OUG 58/2010 privind taxarea veniturilor din drepturi de autor și drepturi conexe și îmbunătățirea colectării sumelor provenind din timbrele culturale.

SURSA: anuc.org.ro

1998 - SEMNAREA DECLARAȚIEI COMUNE privind „Statutul creatorilor de artă și artiștilor interpreți în România”, document adoptat de către Ministerul Culturii din România împreună cu reprezentanții a opt organizații naționale de creatori profesioniști de artă și cultură.

Condiția socială, economică, materială și profesională a artistului în România a intrat în atenția decidenților politici abia în 1996, când în Programul de Guvernare „Statutul artistului” a fost inserat în capitolul privind cultura. Identificarea și colectarea problemelor și nevoilor creatorilor independenți s-a concretizat în această Declarație care, în viziunea celor care au redactat-o (Monica și Mihai Lotreanu și subsemnata) reprezenta ceea ce englezii numesc un „compact” - un pact între Ministerul Culturii ca reprezentant al administrației publice centrale și structurile asociative ale artiștilor. Acesta a fost și motivul pentru care Declarația a fost semnată în cadrul reuniunii anuale a ANUC din 1999. Puține dintre propunerile înaintate ca anexă la Declarație către ministerele de linie pentru modificarea cadrului normativ aplicabil, astfel încât acesta să reflecte specificul activităților culturale, au fost îndeplinite în perioada ce a urmat. Istoria acestei Declarații este, din perspectiva mea, istoria unei idei bune prost manageriate și insuficient sau deloc „vândute”. Dacă în plan internațional Declarația și pachetul de propuneri care o însoțeau au fost bine promovate și date ca exemplu de parteneriat între societatea civilă și decidenții publici, în România ea a trecut aproape neobservată, atât de presă, cât și de artiștii și creatorii individuali. - **DELIA MUCICĂ**, fost Secretar General, Ministerul Culturii și Cultelor

2005 - 270 DE PERSOANE SEMNEAZĂ PETIȚIA ONLINE „Artiștii tineri cer reforma UAP”, <http://www.petitiononline.com/uapr/petition.html>. Pornind de la observația că situația scenei de artă din România este dezastruoasă și că Uniunea Artiștilor Plastici deține resurse importante, spații de expunere, ateliere pentru artiști și tratament preferențial din partea Ministerului Culturii, semnatarii cer reformarea profundă a Uniunii și prioritizarea creației și atitudinii contemporane.

2010 - UN PROIECT DE LEGE inițiat de președintele UAP, Dumitru Șerban, privind organizarea și exercitarea profesiei de artist vizual este aspru criticat de artiști și de presă. Criticul de artă Erwin Kessler organizează o dezbatere la ICR în cadrul seriei Arte Marțiale, aducând față în față argumente pro și contra instituirii unui Ordin al Artiștilor Vizuali, în varianta propusă de UAP.

Orice definiție a statutului artistului este un act de control și îngrijire a libertății de expresie. Indiferent de bunele intenții afișate, orice legislație care ar discrimina între artiști „legitimi”, statutari, și artiști nestatutari, ar fi o legislație injustă, regresivă. UAP, sub conducerea de atunci, a urmărit un interes economic, acela de a-și adjudeca prin lege comenzi de stat, în special cele pentru monumente de for public. Ideea fixă a proiectului era simplistă, medievală: ai patalama prin care îți este recunoscut statutul de artist de către breaslă, înseamnă că ești îndreptățit să primești comenzi. Efectul proiectului ar fi fost crearea unei caste artistice, un monopol. Statutul artistului propus atunci de UAP era unul feudal, nu viza solidaritatea socială, așa cum era de așteptat de la un sindicat, ci ierarhizarea, chiar exploatarea artistului de către artist. Nu e de mirare că la scurt timp de la dezbaterile de la ICR președintele de atunci al UAP și-a dat demisia. - **ERWIN KESSLER**, critic de artă

2011 - PROIECTUL LEGII TIMBRULUI CULTURAL înaintat în februarie 2011 de un grup de parlamentari obține în iunie avizul Senatului și se află în prezent pe ordinea de zi a Camerei Deputaților. Proiectul urmărește să modifice Legea nr. 35/1994, cu completările și modificările ulterioare, privind timbrul literar, cinematografic, teatral, muzical, folcloric, al artelor plastice, al arhitecturii și de divertisment. Cea mai importantă prevedere constă în aplicarea efectivă de timbru cultural pe fiecare gen de produs artistic în parte înainte de introducerea sa în circuitul comercial. Scopul modificării este îmbunătățirea modului de încasare de către Uniunea de creatori a sumelor reprezentând valoarea timbrului. SURSA: proiectul de lege

Proiectul legii statutului a pus în umbră necesitatea unei legislații simple prin care, ca un fel de taxă de timbru, o sumă oarecare, infimă, să fie prelevată de pe toate tranzacțiile cu artă, indiferent de cine le-ar efectua. Fondurile colectate astfel ar putea fi administrate de sindicatul UAP pentru promovarea artei și protecția socială a artiștilor. Această lege este îndreptățită, chiar dacă ea ar deranja sectorul artistic așa-zis „independent”. Aceasta taxă de timbru, transparentă, ar legitima faptul că, de pe poziții și cu interese diverse, toți actorii de pe piața artistică profită de (și, prin urmare, au datoria să susțină) o serie de resurse materiale, instituționale sau reprezentative (galerii, ateliere, reviste, muzee etc.) care, toate la un loc, alcătuiesc mediul artistic autohton. Statutul artistului nu garantează responsabilitatea artistului față de societate. Bine administrată, taxa de timbru ar face acest lucru. - **ERWIN KESSLER**, critic de artă

Principalul motiv care a stat la baza inițierii acestei propuneri legislative a avut în vedere faptul că, în aplicarea prevederilor Legii nr. 35/1994, s-a constatat existența anumitor disfuncționalități în ceea ce privește încasarea, de către Uniunile de creatori, a sumelor reprezentând contravaloarea acestor timbre, prin această inițiativă legislativă urmărindu-se îmbunătățirea colectării acestor sume și, în subsidiar, protejarea și sprijinirea creatorilor din aceste domenii. - **RALUCA TURCAN**, Președinte, Comisia pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă a Camerei Deputaților

1996 - LEGEA NR. 8/1996 PRIVIND DREPTUL DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE, CU MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE ULTERIOARE

Legea 8/1996 e un exemplu de cum să nu-ți pese de un „sector cultural independent”, cum să crezi oligopol pe piața drepturilor de autor și cum să nu te gândești la public. Nu este o lege a culturii și a creației, ci a controlului economic asupra culturii și creației. Și, cu toate acestea, nu e cea mai rea din Europa. Prin această lege, în principiu, autorul independent este protejat de marele rechin sau de balena de stat care vor să profite de creația sa. Dar tot prin această lege se blochează legal orice remix cultural până prin 1930, noțiunea autorului e una romantică, autorul-atomizat, marele geniu salvator etc. Trăim într-o cultură controlată de vreo zece organizații, organisme de gestiune colectivă, care, potrivit legii, apără interesele artiștilor. Legea 8/1996 e total inutilă artiștilor și creatorilor care vor să meargă dincolo de schimbul economic. E utilă marilor producători și atât. În evoluția acestei legi se vede inflexibilitatea gândirii birocratice, dar și obsesia pentru control. Felul în care legea 8/1996 se izbește de România digitală și online e un exemplu. - **CONSTANTIN VICĂ**, cercetător la Centrul de Cercetare în Etică Aplicată, Universitatea din București

1996-2000 - PE DURATA MINISTERIATULUI LUI ION CARAMITRU ESTE ÎNFIINȚAT UN CONSILIU CONSULTATIV

în cadrul Ministerului Culturii, cu rolul de a administra consultări regulate cu operatori culturali și experți externi Ministerului, pentru formularea politicilor publice în domeniul culturii.

1996-2000 - APAR NOI INIȚIATIVE ÎN TEATRU

Dramafest (Târgu Mureș), Studioul Toaca, teatrul inexistent, Teatrul Fără Frontiere (București), între altele.

Primele tentative de articulare a unei mișcări teatrale independente (termen mai adecvat decât comercial sau privat, deși Teatrul ACT sau Teatrul Luni de la Green Hours le-ar putea îngloba) apar acum și se datorează generației care a debutat imediat după '89, în sistemul bugetar (pe atunci) cvasifalimentar, pe alocuri intens politizat și rezistent la reformă. În acel context, structurile alternative create de un număr restrâns de regizori, dramaturgi și actori răspundeau mai degrabă nevoii lor de „salvare individuală” decât unui program estetic coerent și cu atât mai puțin unei platforme administrative comune. Încă chiar prin faptul că, pentru a rezista, au fost nevoiți să adopte formule de metisaj, de parazitare a instituției de stat - atât la nivel de producție, cât și de repertoriu (text asumat contemporan, fie tradus, fie original) -, independenții au contribuit, treptat, la erodarea sistemului, la permeabilizarea și chiar la contaminarea lui estetică. - **ANDREEA DUMITRU**, critic de teatru

ÎNFIINȚAREA FONDULUI CINEMATOGRAFIC

administrat de Centrul Național al Cinematografiei. Fondul Cinematografic este dedicat asigurării mijloacelor financiare necesare dezvoltării activității cinematografice și pentru îndeplinirea atribuțiilor ce revin Centrului Național al Cinematografiei.

PRIMUL FESTIVAL DE ARTĂ CONTEMPORANĂ (DEVENIT ULTERIOR BIENALĂ) PERIFERIC LA IAȘI, ORGANIZAT DE ASOCIAȚIA VECTOR.

Participasem ca artist în acei ani la diferite expoziții din țară și intrasem în contact cu artiștii și criticii activi atunci, fapt care mi-a cristalizat dorința de a pune și orașul în care trăiam pe harta artistică din România. La mijlocul anilor '90, Iașul era un oraș în care nu se întâmpla nimic interesant în artele vizuale contemporane, izolarea și provincialismul caracterizând, în opinia mea, scena artistică locală dominată de UAP. La nivel național, pe lângă inițiativele independente (Zona de la Timișoara sau Festivalul AnnArt de la Lacul Sf. Ana), era activ Centrul Soros pentru Artă Contemporană, care avea resursele și logistica pentru a susține și promova noua scenă de artă de la noi. Cred că Bienala Periferic „a crescut odată cu scena de artă românească de acum un deceniu” și cred că la mijlocul anilor 2000, în perioada sa de apogeu, Periferic-ul a fost o platformă de dezbateri și colaborări dintre artiștii români reprezentativi și invitații din străinătate. - **MATEI BEJENARU**, artist vizual, fondator Periferic

COSMIN MANOLESCU ȘI GABRIELA TUDOR ÎNFIINȚEAZĂ FUNDAȚIA PROIECT DCM

, primul ONG de dans contemporan. Fundația a administrat timp de 2 ani Centrul Internațional pentru Dans Contemporan în spațiul ArCuB și ulterior a organizat, între altele, Festivalul Internațional de Dans București-Vest. În 2002 DCM derulează prima campanie publică de advocacy „Proiect realizat fără sprijinul Ministerului Culturii”, care va duce la acordarea unor finanțări publice pentru sectorul de dans. Fundația a avut un rol important în promovarea și dezvoltarea scenei de dans contemporan și în crearea Centrului Național al Dansului.

98 **ÎNFIINȚAREA TEATRULUI ACT LA BUCUREȘTI, PRIMUL TEATRU INDEPENDENT DIN ROMÂNIA.**

 ÎNFIINȚAREA FUNDAȚIEI TRANZIT LA CLUJ-NAPOCA, ca promotor al artei contemporane. Timp de 10 ani, Casa Tranzit, funcționând în locația unei foste sinagogi, a fost unicul spațiu de prezentare a evenimentelor produse de scena artistică independentă din Cluj.

 ÎNFIINȚAREA FUNDAȚIEI ALTART LA CLUJ-NAPOCA.
Am fondat AltArt împreună cu István Szakáts pe când eram studenți ai Universității de Artă din Cluj. Eram interesați de arta new media, în special de a demonstra potențialul creativ al noilor tehnologii, nu atât al tehnologiilor înalte și de ultimă oră, cât mai ales pentru a încuraja o abordare critică și creativă a tehnologiilor pe care orice om le are la îndemână. Inițial, am intenționat să creăm astfel cadrul formal pentru proiectele noastre ca artiști. Treptat, însă, ne-am confruntat cu lacunele sistemului de producție culturală în România și ne-am extins activitatea în direcția dezvoltării profesionale - prin ateliere de formare în animație, film interactiv, tehnologii DIY, a dezvoltării de resurse și a publicului - printr-o serie de proiecte interactive și participative, dezbateri publice. Implicarea noastră în advocacy și influențarea de politici publice a apărut tot din nevoia de a genera schimbare în contextul în care activăm. - **RARIȚA ZBRANCA**, director Fundația AltArt

99 **1999-2007 - Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare derulează prin FUNDAȚIA PRO HELVETIA un program de finanțare destinat susținerii artiștilor și organizațiilor culturale.** Fundația Pro Helvetia/Antena București, devenită ulterior Programul Cultural Elvețian în România, condusă de Gabriela Tudor, a fost unul dintre principalii susținători și finanțatori ai scenei de artă contemporană din România.
La final, am făcut un calcul și am obținut niște cifre care pot da o idee despre amploarea activității noastre în cei 8 ani de prezență în România: am lucrat cu peste 100 de parteneri, am susținut mai mult de 500 de proiecte în toată țara, am inițiat un proiect regional durabil (Balkan Dance Platform), am inițiat și susținut timp de 7 ani o galerie de artă contemporană în București (Galeria Nouă), am inițiat și finanțat 4 proiecte de cooperare cu parteneri locali - Phoenix 05, cARTier, ArtistNe(s)t și United Experts. Cred că ceea ce lasă în urmă Pro Helvetia se regăsește la nivelul partenerilor noștri. Am investit mult în oameni și mai deloc în monedele. - **GABRIELA TUDOR**, interviu acordat ziarului ZIUA, ianuarie 2008

 APARE PRIMUL NUMĂR AL REVISTEI BALKON, continuată din 2003 de revista IDEA artă + societate.

 ÎNFIINȚAREA FUNDAȚIEI CONCEPT, care preia programul Artă și Cultură al Soros, și a Centrului Internațional pentru Artă Contemporană (CIAC), care preia atribuțiile și proiectele Centrului Soros pentru Artă Contemporană. Ambele s-au dezvoltat ulterior dincolo de cadrul programelor din care s-au desprins.

 ECHIPA PHARE - EUROART - Dimensiunea culturală a democrației formulează prima strategie culturală națională a României. Prin această strategie, Ministerul își asumă „dezvoltarea și susținerea vieții culturale și a creatorilor de artă și cultură, concentrându-se pe intrarea în structurile UE în contextul unei societăți deschise și democratice, orientată către o economie de piață. Din acest motiv, cultura va fi privită nu ca un consumator de fonduri, ci ca un generator de dezvoltare economică sustenabilă și de coeziune socială”. **SURSA:** strategia PHARE-Ministerul Culturii, 2000

 2000-2003 - MAD - FUNDAȚIA MULTI ART DANS, condusă de Vava Ștefănescu și Mihai Mihalcea, funcționează în cadrul unui parteneriat public-privat cu Casa de Cultură Nicolae Bălcescu, care devine pentru scurt timp un spațiu de prezentare pentru scena de dans contemporan.

 APARE LEGEA NR.544/12 OCTOMBRIE 2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

Această lege a transparenței permite și asigură accesul fiecărui cetățean la toate informațiile deținute de instituțiile publice. Existența acestei legi nu era posibilă fără colaborarea și sprijinul organizațiilor neguvernamentale cu care am lucrat la elaborarea proiectului de lege și la îmbunătățirea și susținerea lui în comisile de cultură ale Parlamentului. Proiectul a fost completat și de amendamente ale unui proiect similar al Guvernului de la vremea aceea, inițiat și susținut de Vasile Dâncu. Datorită acestei legi, artiștii, managerii culturali și ONGurile culturale pot fi la curent cu toate informațiile deținute de instituțiile publice de cultură, și nu numai, cu proiectele și deciziile pe care aceste instituții le iau și, drept urmare, pot participa la îmbunătățirea, completarea și promovarea lor. Cu alte cuvinte, pot influența politicile publice din domeniul cultural, inclusiv din sectorul cultural independent. - **MONA MUSCĂ**, fost Ministru al Culturii

 1998-2008 - FUNCȚIONEAZĂ ASOCIAȚIA ECUMEST, rezultată din Programul ECUMEST. În această perioadă, Asociația realizează numeroase programe, proiecte și activități de anvergură europeană în domeniul politicilor culturale, al dezvoltării profesionale, al promovării cooperării culturale internaționale, al sprijinirii presei culturale, precum și al mobilității și creativității tinerilor artiști. Între 1999-2007 se desfășoară programul *Policies for Culture*, program derulat în Europa de Sud-Est, cu scopul de a contribui la eficientizarea politicilor culturale în regiune prin încurajarea unui proces participativ în conceperea, implementarea și evaluarea acestora. Între 2004-2005, ECUMEST organizează *Piața de dezbateri*, menită a contribui la definirea unei strategii de dezvoltare culturală a României pe termen lung, dezbaterile abordând, între altele, aspecte ce priveau finanțarea în cultură și statutul de independent. - **SURSA:** ecumest.ro

 1998-2003 - PROGRAMUL MOSAIC (Managing an Open and Strategic Approach in Culture) al Consiliului Europei.

Obiectivele programului au fost de a crea un cadru de schimburi și cooperare între țările din sud-estul Europei și de a le asista în formularea unor politici culturale care să răspundă nevoilor tranziției, să mențină diversitatea culturală, dar și să reformeze și implementeze cadrul legislativ necesar. În ciuda limitărilor determinate de structura sa, MOSAIC a contribuit la formarea unor competențe de consultare și participare la formularea politicilor din domeniul culturii. Prin activitățile derulate, MOSAIC a reușit să determine o deschidere către acest nou mod de abordare a relației între „Stat” și cetățean, între decidenții publici și stakeholders și, astfel, să permită schimbări de atitudine și de mentalitate. Nu cred că un program asemănător ar avea cu adevărat o valoare adăugată în anul 2011. Cred, însă, că este necesar în continuare să se identifice diferite alternative care să permită, pe de o parte, consolidarea acestei democrații participative și, pe de altă parte, dobândirea de noi competențe în ceea ce privește re-formarea sistemului instituțional al culturii și regândirea cadrului de consultare și de implicare a societății civile. - **DELIA MUCICĂ**, fost Secretar General, Ministerul Culturii și Cultelor

 În cadrul Programului de evaluare a Politicilor Culturale Naționale al Consiliului Europei, un grup de experți sub coordonarea lui Jacques Renard redactează o **EVALUARE A POLITICII CULTURALE A ROMÂNIEI**.

Raportul a fost semnificativ la momentul apariției sale în contextul post-ceaușist și al unei perioade de instabilitate în care se succedaseră 8 miniștri ai Culturii. În 1996, cu un entuziasm contagios pentru reformă, a devenit ministru Ion Caramitru. Cooperarea internațională și „normele europene” au devenit o prioritate. În evaluare au fost identificate 3 arii principale de dificultăți: reforma legislației culturale, identificarea unor surse de finanțare și schimbările contextului. În condițiile economice de atunci, concentrarea Ministerului pe patrimoniul cultural și descentralizarea instituțiilor culturale „naționale” a fost de înțeles. Ne preocupa însă implementarea acesteia, dat fiind nivelul primitiv al informațiilor disponibile în materie de management și finanțe pentru planificarea culturală. Rezultatele pozitive nu ar trebui să mascheze dezamăgirea continuă că potențialul enorm al României nu este dezvoltat în mod eficient pentru beneficiul național și european. Sectorul creativ, arta și cultura pot și trebuie să ofere viziune și un spirit de leadership. - **TERRY SANDELL**, membru al comisiei de experți a Consiliului Europei

00 **2000-2006 - COAGULAREA GRUPULUI DRAMACUM.** Acesta își propunea să promoveze texte și spectacole conectate la realitatea de zi cu zi și la problemele sociale curente, concentrându-se ulterior pe dezvoltarea de texte dramatice bazate pe colaborarea între dramaturg și regizor. În 2005, dramAcum a inspirat tangaProject, un atelier dramaturgic dedicat producerii de texte de 10 minute, și care a reprezentat o rampă de lansare pentru o nouă generație de tineri dramaturgi/regizori. **SURSA:** *A short guide to the Romanian cultural sector today*, Asociația ECUMEST, 2008

 2000/2005/2009 - APARIȚIA REVISTEI ARTPHOTO, ÎN PREZENT PAVILION, apoi a Bucharest Biennale și ulterior a centrului de artă PAVILION UNICREDIT.

Am pornit pe la începutul lui 2000, când am lansat o revistă, acum PAVILION - journal for politics and culture. Aceasta a stat la baza proiectelor în toți cei aproape 12 ani. PAVILION încearcă nu numai să descrie, dar și să se implice în scena culturală și politică. Am progresat în direcția pe care am ales-o și a apărut ideea unui festival de artă contemporană. Cum era imposibil să îl organizăm anual, am decis să fie bianual, ceea ce a dus la ideea unei bienale, un eveniment de care Bucureștiul ducea lipsă. În anii aceia era un vid, o lipsă creată de luptele îngrozitoare de pe scenă care uciseseră cam tot ce mișcă. Apariția Bucharest Biennale (ulterior a PAVILION UNICREDIT) pe fondul unei scene goale părea să fie benefică și să ducă la forțarea unei creșteri organice a scenei. Lipsa de instituții solide, stabile, și de noi oameni pe scena culturală, de noi viziuni, a dus la o plafonare regretabilă. BB a crescut mai mult decât sperasem noi. Pe o scenă atât de mică, într-o țară cu o populație relativ mare, nu este suficient. Idealul nostru era să vedem o scenă culturală în creștere, care să genereze noi spații și organizații, autorități care să înțeleagă contemporaneitatea. Din păcate, acest lucru nu s-a întâmplat. - **RĂZVAN ION**, co-director PAVILION

01

01

DEVINE OPERAȚIONAL ÎN ROMÂNIA PROGRAMUL CULTURA 2000

al Uniunii Europene, program dedicat cooperării culturale europene, dialogului intercultural și mobilității artiștilor și operelor de artă. Programul se încheie în 2006 și este continuat de Programul Cultura 2007-2013. Obiectivul general al Programului este „să contribuie la punerea în valoare a spațiului cultural comun bazat pe o moștenire culturală similară, prin dezvoltarea cooperării culturale între operatorii culturali din statele participante la Program, cu scopul de a încuraja emergența cetățeniei europene”.

SURSA: cultura2007.ro

APARE GRUPUL H.ARTA LA TIMIȘOARA.

Grupul h.arta și-a început activitatea odată cu deschiderea spațiului h.arta. Am pornit de la nevoia generației noastre de a ne crea un loc pe scena de artă, într-un context în care instituțiile de atunci fixau cadre prea strâmte pentru tinerii/ele artiști/e, care ar fi fost interesați/e să lucreze cu medii neconvenționale, cu concepte critice și fără interese comerciale. În prezent, nevoia de a avea un spațiu independent a rămas aceeași, doar că „independent” și „alternativ” și-au schimbat punctul de referință. Dacă la începuturile activității noastre era foarte important pentru noi să ne declarăm opoziția față de instituțiile de artă învechite, în prezent, în contextul în care instituțiile publice pierd tot mai mult teren în fața capitalismului atotcuprinzător, este important ca acestea să fie ajutate să se reformeze în așa fel încât ele să reprezinte interese publice și nu să devină un instrument de propagandă prin care capitalismul să afișeze o aparență democratică. - H.ARTA

SE DESFĂȘORĂ PRIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE FILM TRANSILVANIA (TIFF) - primul festival internațional de film de lung metraj din România

TIFF a început dintr-o idee cvasi-nebunească și dintr-o dorință de a arăta că „se poate”. Părea pentru mulți un proiect nebun, utopic și naiv. La acel moment, România venea după un an 2000 fără vreun film românesc pe ecrane, iar în 2001 începuse un dezgheț timid, odată cu „Marfa și banii”. Autoritățile din cinematografie aveau cu totul alte agende, interese și obligații. În rest, nu exista nici un festival internațional de film de lung metraj și, pentru că mulți ne spuneau că vom eșua și că în România astfel de proiecte ies întotdeauna prost, am vrut să demonstrăm contrariul. Prima ediție a fost cam hardcore, bugetul a fost securizat în ultima clipă, iar programul de proiecții l-am făcut alături de Mihai Chirilov în acceleratul de noapte spre Cluj. Acum, la 10 ani de la start, cred cu tărie că am reușit mai mult decât speram. TIFF-ul și-a depășit misiunea inițială și e acum un reper important pe harta festivalurilor europene și nu numai. Iar obiectivul major a fost deja atins: promovarea susținută a filmului românesc. An de an la Cluj sălile sunt pline ochi mai ales la filmele românești, testul întâlnirii cu publicul clujean fiind deja un „must” pentru orice cineast. Evoluția TIFF a demonstrat că pasiunea pentru film și munca în echipă pot genera un proiect durabil, de anvergură internațională. - TUDOR GIURGIU, fondator & director TIFF

LEGEA DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI ROMÂNIEI NR. 429/2003 INCLUDE ARTICOLUL 33 - ACCESUL LA CULTURĂ.

Acesta prevede că „(1) Accesul la cultură este garantat, în condițiile legii. (2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngărdită. (3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume”. SURSA: Constituția României

2004/2011 - ÎNFIINȚAREA CENTRULUI NAȚIONAL AL DANSULUI BUCUREȘTI.

În 2011, în urma demarării lucrărilor de reabilitare a Teatrului Național București, unde își avea sediul, Centrul Național al Dansului își pierde spațiul de la etajele 3/4. Artiști și public fidel participă la mișcarea „CNDB ocupat”.

În anul 2004, când se pune problema înființării CNDB, aveam de-a face cu un context în care artiștii și cele câteva structuri neguvernamentale înființate de aceștia erau motorul tuturor proiectelor care se desfășurau fără nici un sprijin din partea autorităților. Artiștii se aflau de cele mai multe ori în situația de a produce spectacole din resurse personale. Acest lucru părea o fatalitate care trebuia întreruptă, iar artiștii au reușit acest lucru forțând autoritățile să înființeze o instituție. Au apărut astfel spații de repetiții, logistică, finanțări, o scenă și un public care a început să se dezvolte. Mai mult, s-a pus în mișcare un flux al reflecției și dezbaterii în jurul fenomenului numit dans contemporan, al practicilor generatoare de discurs și al discursurilor generatoare de practici artistice, iar CNDB a adunat în jurul său foarte mulți creatori din alte sfere ale artelor contemporane, menținând un dialog permanent cu aceștia. În 2011, după ani de activitate intensă care a dinamizat și dezvoltat peisajul, tot artiștii sunt cei care se luptă ca instituția să nu dispară din cauza ignoranței autorităților. În continuare, rolul acestora pare să fie mai degrabă acela de a pune piedici și de a deturna procese autentice de la cursul lor firesc. - MIHAI MIHALCEA, coregraf & director CNDB

2001-2008 - FUNCȚIONEAZĂ GALERIA NOUĂ ca asociație și galerie de artă contemporană.

Ideea proiectului Galeria Nouă a pornit din discuțiile cu Gabriela Tudor (director Pro Helvetia București) și Irina Cios (director CIAC) și din dorința de a crea un spațiu independent dedicat artei contemporane. La acea vreme existau puține opțiuni de expunere, nu numai în București, ci în toată țara. Spațiul de pe strada Academiei, în care a funcționat Galeria Nouă, era până în 2001 o grotă unde nici un artist care se respectă nu ar fi acceptat să expună. După 2008 el a devenit - din păcate - din nou ceea ce a fost. Programul realizat a fost posibil doar cu viziunea și susținerea unei fundații precum Pro Helvetia și cu dedicația și energia pe care le-am investit personal în această întreprindere. În România greu nu este să ai o inițiativă de felul acesta și chiar să pornești un astfel de program, ci mai dificil este să menții programul și un nivel profesional constant ridicat. Multe proiecte expoziționale au înflorit și s-au și ofilit de atunci în acest context economic ostil. Cei 8 ani de activitate ai Galeriei Noi au constituit pentru mine un adevărat maraton. Nu regret timpul și sacrificiile din acei ani. Am avut și multe satisfacții. Regret însă că totul a fost șters cu buretele - ca și cum nu ar fi existat nimic - de niște funcționari obtuși de la consiliul de cultură al municipiului București. - AURORA KIRALY, director & curator

02

ARE LOC PRIMA ÎNTÂLNIRE OFICIALĂ

între reprezentanții organizațiilor din dans, Ministerul Culturii și Comisiile de Cultură din Parlament, finalizată cu lansarea platformei-program „Condiții esențiale pentru dezvoltarea artei dansului în România”.

ÎNFIINȚAREA ADD.BUSINESS CHANCE ON ART,

prima organizație care și-a propus să reprezinte un catalizator pentru noi idei și strategii de colaborare între artiști și organizații culturale, pe de o parte, și comunitatea de afaceri pe de altă parte.

Am înființat add împreună cu 4 prieteni studenți la marketing, sociologie și artă. Scopul era de a ajuta tineri artiști și organizații culturale și de a aduce în atenția comunității de afaceri subiecte precum valoarea culturii contemporane și oportunități de susținere a artelor. Dintre proiectele de început: studiul despre sponsorizarea în cultură, introducând marketing to cultural organisations, serii de articole sau biblioteca add knowledge etc. Fast-forward 9 ani: viziunea noastră despre utilizarea marketingului în artă și despre sponsorizarea în cultură este infinit mai sofisticată decât la început, dar nu-i un lucru tocmai util într-un context de criză economică continuă în care aproape orice argument pentru arta contemporană pălește în fața lipsei de imaginație și de curaj a majorității managerilor din business. Între timp am explorat diversele noastre interese de research și creative în formule precum Rozalb de Mura sau recențele KILOBASE BUCHAREST sau Apparatus 22. Legat de add rămânem în continuare idealști și înverșunați pentru idei progresiste și neinstrumentale content wise în relația artă - business. - DRAGOȘ OLEA, manager add

03

MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR LANSEAZĂ,

potrivit HG 49/2003 prima licitație de proiecte culturale ce vor beneficia de subvenții de la bugetul de stat, care este deschisă nu doar instituțiilor publice, dar și asociațiilor, fundațiilor și altor ONGuri fără scop lucrativ.

04

REVISTA OBSERVATOR CULTURAL DESFĂȘORĂ PROIECTUL

„Transparența politicilor și a cheltuielilor culturale publice. Monitorizarea Ministerului Culturii și Cultelor”. Obiectivele proiectului derulat timp de un an au fost de a „analiza modul în care sunt elaborate și aplicate politicile culturale publice în România de azi” și „urmărirea modului cum sunt cheltuite de către minister fondurile alocate de la bugetul de stat”. Financiar, inițiativa a fost susținută de Programul Cultural Elvețian pentru România și a constat în „scanarea” săptămânală a activității MCC prin intermediul unei rubrici permanente intitulate ministeriale, precum și printr-un șir de „dosare de caz”. SURSA: observatorcultural.ro

PRIMA EDIȚIE A BIENALEI TINERILOR ARTIȘTI, organizată de Fundația Culturală Meta.**DESCHIDEREA MUZEULUI NAȚIONAL DE ARTĂ CONTEMPORANĂ LA BUCUREȘTI.**

05

DUPĂ CE ÎN 2003 FUNDAȚIA CULTURALĂ ROMÂNĂ

și Editura Fundației Culturale Române se restructurează în Institutul Cultural Român, în 2005 H.-R. Patapievică devine președinte al ICR și începe reformarea instituției. Se restructurează activitatea institutelor din străinătate, care încep să funcționeze pe baza unui program de proiecte și a unui buget anual acordat în baza acestui program, se scot la concurs posturile de referenți etc. ICR realizează o strategie de dezvoltare instituțională, iar bugetul său anual crește proporțional cu extinderea și amplificarea activităților institutelor din străinătate. Treptat, ICR devine principalul promotor al artei contemporane românești în străinătate. În 2006, se înființează Programul Cantemir, destinat susținerii proiectelor organizate în străinătate în mod independent de programele antenelor ICR. SURSA: rapoartele ICR, icr.ro

05

2005/ 2008 - DIALOG ÎNTRE SECTORUL CULTURAL și reprezentanți ai Ministerului Culturii și Cultelor, proteste și solicitări de îmbunătățire și modificare a cadrului legislativ care vizează activitățile culturale.

2005 - ÎNTÂLNIRE între sectorul cultural independent și ministrul culturii
Problemele puse în discuție de către reprezentanții sectorului independent în cadrul întâlnirii din ianuarie 2005 au fost, între altele: crearea unui departament specializat în MCC, cu buget propriu și personal specializat, pentru sectorul independent; finanțarea pe termen lung (1, 2 sau 4 ani) a programelor propuse de ONG-uri; crearea unui fond de mobilitate pentru operatorii culturali; eliminarea garanției de bună execuție a proiectului de 10%; elaborarea unui statut al artistului. Rezultatele întâlnirii s-au concretizat ulterior în înființarea unui fond de mobilitate, includerea în categoriile de cheltuieli finanțate a chiriilor de spații, a salariilor personalului ONG-urilor, sau a cheltuielilor pentru comunicații etc., precum și includerea artei contemporane între prioritățile Ministerului Culturii. Un alt lucru câștigat a fost și posibilitatea finanțării directe a proiectelor inițiate de artiștii independenți, pierdută ulterior prin modificările legislative. La 6 ani de la această scrisoare, situația sectorului cultural independent este în continuare foarte dificilă, iar dialogul cu instituțiile lipsit de continuitate. - **COSMIN MANOLESCU**, coregraf și manager cultural

2005-2008 - funcționează Fondul de Mobilitate la Ministerul Culturii și Cultelor
În cursul consultărilor cu sectorul cultural independent pe care le-am organizat în perioada de ministeriat, una din nemulțumirile recurente a fost aceea că nu există nici o soluție legală pentru a susține financiar mobilitatea artiștilor, creatorilor, cercetătorilor și a oricărui alți specialiști din sectorul culturii, invitați să participe la diferite evenimente importante în domeniile lor de expertiză. La sugestia dnei Delia Mucică, Secretarul General al Ministerului, am înființat printr-un ordin de ministru Fondul de mobilitate, cu un sistem simplu și o birocrație minimală, care a permis unui număr destul de mare de artiști și specialiști să se dezvolte profesional, să se facă cunoscuți și să ne reprezinte în lume. Sistemul a funcționat fără întreruperi, cu o frecvență de 4 sesiuni pe an, până în anul 2009, când a fost desființat ca urmare a reducerilor bugetare. Cred că s-ar fi putut identifica și alte modalități de încadrare în alocațiile bugetare, fără a sacrifica Fondul, pe care îl consider și acum ca fiind unul din cele mai bune exemple de normalitate în ceea ce privește responsabilitățile unui minister al culturii. Aș pleda, așadar, pentru reînființarea unui sistem similar, care să ia în calcul și eventualele puncte slabe ale fostului Fond. S-ar putea, însă, ca această percepție a mea să fie total greșită, și Fondul să nu fi fost necesar, dacă iau în considerare lipsa de reacție a sectorului cultural independent, principalul beneficiar al acestuia. - **MONA MUSCĂ**, fost Ministru al Culturii

2007 (FEBRUARIE) - O COALIȚIE LARGĂ ÎNIȚIATĂ DE FUNDAȚIA PROIECT DCM, reunind operatori culturali, publici și non-guvernamentali, înaintează Parlamentului, Guvernului, Ministerului Culturii și Ministerului Finanțelor, o listă de cereri cu privire la schimbarea legislației care influențează direct activitatea culturală.

Cererile Coaliției sectorului cultural din 2007 au fost focalizate în special către anularea garanției de bună execuție pentru proiectele culturale. Din cauza acelei prevederi, operatorii culturali nu reușeau să acceze fondurile publice câștigate prin concurs, iar finanțatorii nu reușeau să cheltuiască sumele licitate, o bună parte din fonduri întorcându-se astfel la buget. Am încercat crearea unei largi coaliții la care au aderat și organizațiile finanțatoare existente (CNDB, AFCN, ICR) și care, prin petiții, comunicate și conferințe de presă, scrisori detaliate adresate reprezentanților Ministerului Finanțelor, Ministerului Culturii, Parlamentului și Guvernului României, a dus până la urmă la modificarea legislației și la eliminarea garanției. Deși sunt de dorit astfel de coaliții largite, cred că în prezent sectorul cultural este foarte fărâmițat. - **COSMIN MANOLESCU**, coregraf și manager cultural

A fost o perioadă extrem de agitată, în sensul în care beneficiarii anumitor reglementări, într-un discurs relativ organizat, au inițiat o mișcare ale cărei scopuri au fost la locul lor, doar că propunerile vizau o prevedere care era cuprinsă într-o Hotărâre de Guvern, al cărei izvor se găsea în Legea Finanțelor Publice. Toți eram convinși, și suntem și acum, că pentru sectorul cultural, mai ales, o astfel de procedură care este doar aparent o garanție, un instrument care să asigure buna execuție, în realitate nu reușea așa ceva și reprezenta o povară aproape imposibil de dus. Până la urmă, prin reglementările pe care le-am inițiat în cadrul Ministerului Culturii și Cultelor am reușit să eliminăm această prevedere. Concluzia mea este că, oricum, semnalul emis de către societatea civilă în această materie a condus până la urmă la concertarea demersurilor și, într-un final, scânteia a produs, chiar dacă nu rezultatele într-un totu dorite, o schimbare utilă în această materie. - **DEMETER ANDRAS**, fost Secretar de Stat în Ministerul Culturii și Cultelor

2007 - LEGEA 353/2007 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic

Începând cu titlul său și continuând cu definițiile și modul în care tratează sectorul artistic din România, această lege are, ar trebui sau va putea să aibă un impact deosebit asupra sectorului cultural „independent”. Legea a despărțit apele, înțelegând prin „instituții” întregul spectru guvernamental de drept public, și prin „companii”, pe cele guvernate de drept privat. Atunci când vorbește despre companii de spectacole și/sau concerte, legea practic creează posibilitatea pentru aceste entități să beneficieze de subvenții din fonduri publice locale, județene sau naționale. Acesta ar fi ajutorul sau contribuția vital-necesară a acestei legi, întrucât OG nr. 51/1998, modificată prin OG nr. 2/2008, asigură finanțarea de proiecte, programe sau acțiuni, dar nimic în țara asta nu garantează sau asigură finanțarea supraviețuirii organizaționale. În domeniul artelor spectacolului, actul din 2007 vine cu un cadru legal permisiv pentru beneficiari și obligatoriu în același timp pentru autoritățile publice locale și/sau centrale. Actul normativ subsecvent ordonanței, care nu a fost însă elaborat/aprobat încă, ar trebui să ofere detaliile tehnice despre caietul de sarcini necesar la atribuirea respectivelor fonduri publice. Fără această Hotărâre de Guvern legea ca atare funcționează, însă, împreună cu aceasta, și-ar fi dovedit eficiența sau își va putea dobândi eficiența. - **DEMETER ANDRAS**, fost Secretar de Stat în Ministerul Culturii și Cultelor

2008 - ORDONANȚA 2/2008 cu privire la finanțarea programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, care modifică Ordonanța 51/1998

Practic, ordonanța din 2008 s-a născut din dialogul care a început în 2006 și care a continuat în 2007 între Minister și societatea civilă. Ea era instrumentul cel mai adecvat pentru a răspunde la cât mai multe din lista de cerințe înaintate de reprezentanți ai societății civile și pentru a pune în act convingerea noastră, ca decidenți, că este necesar a reconsidera actul normativ în cauză, respectiv Ordonanța nr. 51/1998. Impactul dorit a fost, între altele, flexibilizarea accesării fondurilor, despovărarea administrativă a solicitanților, unificarea mai multor reglementări răsfele în hâțișul legislativ aplicabil domeniului culturii. Noua ordonanță și-a propus, de asemenea, să fie un promotor al dezvoltării antreprenoriale, oferind o rezolvare dificultăților care decurgeau din obținerea fondurilor publice de către persoane fizice pure și simple. Mai exact, actul a prevăzut o restricție, dar și o flexibilizare: persoanele fizice nu mai pot fi beneficiare decât în cazuri excepționale, iar permisivitatea constă în includerea societăților comerciale în categoria potențialilor beneficiari ai unor astfel de fonduri. Astfel, pe lângă o anumită povară administrativă, s-au dobândit și multe avantaje pe care persoana fizică nu le poate avea. Impactul la început a fost de insuficientă înțelegere, însă eu cred că după câțiva ani avantajele ordonanței sunt indiscutabile. - **DEMETER ANDRAS**, fost Secretar de Stat în Ministerul Culturii și Cultelor

INTRODUCEREA ÎN CODUL FISCAL A PREVEDERII conform căreia persoanele fizice au posibilitatea să direcționeze 2% din impozitul pe veniturile obținute în anul anterior către un ONG, unităților de cult, precum și pentru acordarea de burse private.

Mecanismul 2% permite fiecărui contribuabil să redirecționeze 2% din „dările” lui la bugetul de stat spre un ONG. Contribuabilul poate, în acest fel, să vadă, să urmărească ce se întâmplă cu cei 2% din taxele și impozitele sale. ONGurile inițiază proiecte în folosul comunității, în beneficiul unui domeniu social sau cultural și, prin campanii de informare și sensibilizare, pot atrage donatorii. 2% le oferă ONGurilor posibilitatea să obțină fonduri, păstrându-și, în același timp, independența. Asociațiile și organizațiile culturale independente pot iniția și susține proiecte cu ajutorul contribuabililor, dacă reușesc să-i convingă pe aceștia să le redirecționeze 2%. Inițiativa a făcut obiectul multor dezbateri publice cu organizațiile neguvernamentale, a fost discutată cu ministrul Finanțelor, Mihai Tănăsescu, și a beneficiat de sprijin și consultanță din partea unor ambasade - SUA, Franța, Germania. - **MONA MUSCĂ**, fost Ministru al Culturii

2005 - ÎNFIINȚAREA CENTRULUI DE STUDII ȘI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL CULTURII

DAN ȘI LIA PERJOVSCHI realizează publicația „Detective Draft” care investighează contextul apariției Muzeului Național de Artă Contemporană. Publicat în cadrul CAA - Centrul pentru Analiza Artei / Arhiva de Artă Contemporană, „Detective Draft” chestionează amplasarea muzeului în clădirea Casei Poporului.

2005/2006 - ÎNFIINȚAREA ADMINISTRAȚIEI FONDULUI CULTURAL NAȚIONAL și demersurile de îmbunătățire a funcționării acesteia.

Fondul Cultural Național fusese înființat în 1998 ca un cont distinct, dar administrat tot de Ministerul Culturii, și își pierduse treptat atât atractivitatea, cât și relevanța în raport cu scopul inițial. Fondul colecta din ce în ce mai puțini bani, beneficiarii se constituiseră într-un fel de coterie din apropiați ai unei anume părți a spectrului politic, iar impactul cultural al majorității proiectelor finanțate astfel era practic nul. Ideea liberalizării și democratizării sistemului de finanțare era unul din obiectivele Guvernului din care făceam parte. Soluția autonomizării prin crearea unei instituții distincte care să-l administreze și care să se apropie de conceptul de „arm's length financing body” îi aparține dnei Delia Mucică, Secretar General al Ministerului. Înainte de intrarea în vigoare a noului sistem am realizat o consultare cât mai completă a tuturor stakeholderilor, și cu precădere a sectorului cultural independent, consultare de care s-a ocupat Asociația ECUMEST - cu care am pus astfel bazele unui parteneriat ce viza tocmai susținerea participării societății civile la formularea deciziilor ministerului. AFCN s-a dovedit a fi, în opinia mea, un succes. A permis retragerea ministerului din finanțarea directă a programelor și proiectelor culturale, eliminând astfel arbitriul administrativ, a determinat un anume grad de competiție generând astfel o ofertă mai diversificată, a permis stabilirea unor priorități și strategii de finanțare pe termen mediu pentru arii tematice care înainte nici nu „existau” și, mai ales, a instituit un sistem (din ce în ce mai) transparent de evaluare și monitorizare. Este departe de a fi un sistem perfect, și „derapajele” înregistrate, dintre care unele destul de mediatizate, ne arată că mai sunt încă multe lucruri ce ar trebui ameliorate, în special în ceea ce privește imparțialitatea și calitatea evaluărilor. - **MONA MUSCĂ**, fost Ministru al Culturii

Momentul 2005 a fost unul prielnic și prietenos, un respiro binevenit pentru sectorul cultural. Contextul a fost favorabil, dificultățile transformării unui act normativ într-o instituție activă au fost, însă, considerabile: legislative (aspectele legate de finanțele publice sunt și acum nodul gordian al finanțării publice în cultură), logistice, de management al resurselor umane. AFCN era un posibil motor de creștere a sectorului reprezentat de ONG-uri și artiști, căci punea - prin actele sale constitutive - pe picior de egalitate legală organizațiile independente și establishment-ul. Deja din primul an de funcționare (2006) peste 50% din sumele acordate erau destinate organizațiilor neguvernamentale și artiștilor. - **ANDREEA GRECU**, manager cultural, fost director AFCN

2006 - ÎNIȚIATIVA ECUMEST ȘI ALTART de a consulta sectorul cultural pentru a aduce modificări la modul în care funcționa AFCN

Inițiativa organizării consultărilor a aparținut Asociației ECUMEST. AltArt s-a alăturat în special la formularea observațiilor și recomandărilor de modificare a normelor de funcționare AFCN. Momentul semnificativ a fost dezbaterile găzduite de Ministerul Culturii și moderată de Delia Mucică și Oana Radu, unde, pentru prima oară propunerile noastre au fost analizate la masa comună de lucru, și acceptarea sau neacceptarea lor bine argumentată. A fost, cred, unul dintre momentele cheie în dialogul dintre instituțiile finanțatoare și organizațiile culturale, în special prin faptul că ambele tabere păreau a fi interesate de o schimbare pozitivă. Esențial, pentru ca schimbarea să se producă, a fost pe de o parte, faptul că partenerul public, ministerul, a participat la dialog printr-un reprezentant cu funcție de decizie (Secretar de Stat) și, pe de altă parte, efortul susținut din partea organizațiilor de a formula propuneri și alternative concrete. - **RARIȚA ZBRANCA**, director AltArt

Factorul crucial a fost deschiderea autorităților către recomandările sectorului cultural. După discutarea piedicilor legislative, semnalate de participanții la prima rundă de contractare a finanțărilor, s-a trecut în următoarele trei luni la publicarea unor noi norme care au integrat modificările solicitate. S-au mai întreprins, ulterior, și alte campanii de sensibilizare a ministerului, ca autoritate ce inițiază proiecte legislative pentru cultură. Așa s-a întâmplat în februarie 2009, Meeting-ul breselor creative soldându-se, din păcate, cu zero rezultate. Singura eroare a fost, probabil, abandonarea dialogului de către autoritate, neexistând o presiune constantă pentru menținerea unor canale de comunicare. - **ANDREEA GRECU**, manager cultural, fost director AFCN

05

2005 - ÎNCEPE APARIȚIA ȘI EXPANSIUNEA diverselor galerii comerciale de artă contemporană - Galeria Posibilă, Plan B, H'art, etc.

Când am deschis Plan B la Cluj (iar apoi în 2008 la Berlin) mă raportam la eșecul proiectului Ataș (galeria Universității de Artă din Cluj, pe care am condus-o între 2000 și 2002) și în general la condiția fluctuantă a spațiilor pentru artă contemporană din Clujul începutului anilor 2000. Împreună cu o mână de artiști (aparținând aceleiași generații) am hotărât că e cazul să facem ceva pentru noi, cât mai departe de instituții și patronajul altora, și așa a apărut proiectul colectiv Plan B. Clujul universitar era conservator, așa a și rămas în bună parte. În schimb, scena de artă își făcea deja simțit potențialul reformator; de pe atunci coexistau, chiar dacă fără să interacționeze prea mult, un grup consistent de artiști conceptuali, câțiva pictori figurativi curajoși și cei strânsi în jurul prestigioasei reviste IDEA artă+societate. Toate aceste „grupări” și majoritatea individualităților care le compun au căpătat în ultimii ani recunoaștere internațională. Lucrurile au evoluat repede și surprinzător, aproape toți cei de atunci funcționăm în scena reală, internațională. Evoluția a produs solidaritate și s-a distilat într-un proiect mai larg pe care-l împărțim cu alți colegi: Fabrica de Pensule - spațiu pentru producție și difuzare a culturii contemporane. - MIHAI POP, galerist & curator

2005-2007 - FUNCȚIONEZĂ DESANT, primul spațiu-laborator de cercetare și experimente multidisciplinare din București, administrat de Asociația Persona.

06

2006/2011 - INIȚIATIVA OFENSIVA GENEROZITĂȚII a adus împreună comunități, voluntari, artiști, organizații nonguvernamentale, instituții publice și investitori privați. OG are ca țintă implementarea și dezvoltarea conceptului de artă activă/artă comunitară, recuperarea funcției sociale a artei și facilitarea accesului liber la cultură al tuturor. Din 2009 până în 2011 funcționează în cartierul Rahova-Uranus laBOMBA - CENTRUL COMUNITAR pentru Educație și Artă Activă Rahova-Uranus. laBOMBA încurajează toate formele de creație artistică generate de tineri artiști profesioniști sau amatori care lucrează cu și pentru comunitatea Rahova-Uranus. În iulie 2011, odată cu evacuarea centrului comunitar din spațiul pe care îl utiliza, Inițiativa Ofensiva Generozității lansează FĂRĂ SPRIJIN - „proiect de educație creativă și artă activă pentru comunitate versus proprietate, pentru spații comunitare și culturale, pentru reprezentare directă, împotriva distrugerii sistematice a țesutului social din România și în ultimă instanță, împotriva statului român care și-a abandonat cetățenii”.

SURSA: ofensivagenerozitatii.blogspot.com/ & labombastudios.ro

07

SIBIU ESTE CAPITALĂ CULTURALĂ EUROPEANĂ. În acest an se desfășoară la Sibiu 337 de proiecte, însumând 2062 de evenimente culturale. Valoarea finanțărilor alocate pentru proiectele culturale din acest an a fost de aproximativ 13.400.000 de euro, suportate de Primăria Municipiului Sibiu (aprox. 8.200.000 de euro pentru 215 proiecte), Consiliul Județean Sibiu (aprox. 450.000 de euro pentru 21 de proiecte), Asociația Sibiu Capitală Culturală Europeană 2007 (7500 de euro pentru 2 proiecte), Ministerul Culturii (aprox. 3.400.000 de euro pentru 99 de proiecte) și de Comisia Europeană (1.400.000 de euro pentru evenimentele de închidere în baza finanțării acordate orașelor ce au dobândit acest titlu). SURSA: sibiu2007.ro

SE ÎNFIINȚEAZĂ ASOCIAȚIA PEPLUSPATRU / CENTRUL DE INTROSPECȚIE VIZUALĂ LA BUCUREȘTI.

Am pus bazele p+4, un curatorial collective împreună cu artiștii Anca Benera, Arnold Estefan și Cătălin Rulea. Ne propunem să reacționăm față de un anumit tip de atitudine instituțională, curatorială și expozițională caducă și rudimentară prezentă pe scena artistică din România, marcată de conflicte subiective, propunând în schimb un tip de abordare bazat pe cercetare, interdisciplinaritate și colaborare. CIV (Centrul de Introspecție Vizuală) este un proiect colectiv, definit ca structură mobilă, autoorganizatorică, motivat de o practică critică adaptată permanent la condițiile sferei publice românești, independent de existența unui spațiu fizic (galerie, office etc). Dimensiunea colectivă a centrului a determinat calitatea acestuia de spațiu de întâlnire și acțiune între diferiții comunități, discursuri, inițiative și oameni. - ALINA ȘERBAN, director Asociația pepluspatru/CIV

09

MINISTERUL CULTURII ȘI PATRIMONIULUI NAȚIONAL INVITĂ OPERATORII CULTURALI LA DISCUȚII: are loc Mitingul breslei creative, iar AltArt pune la dispoziție platforma online sectorulcultural.info, ca suport complementar de dezbateri între operatori culturali.

A fost una dintre puținele ocazii când inițiativa dialogului a pornit de la Ministerul Culturii și a avut o formă structurată. Ca și în momentele anterioare de dialog constructiv, deschiderea la nivelul instituțiilor publice s-a datorat prezenței unor oameni capabili în funcții de decizie și nu unei reforme sau profesionalizări a instituțiilor în sine. Din păcate, această consultare, începută cu Mitingul breslei creative, n-a avut nici consecințe concrete/imediate la nivelul politicilor, și nici continuitate. Acest lucru se datorează faptului că procesul decizional este subsumat intereselor politice și că funcțiile cheie din instituții sunt subiectul discontinuităților de guvernare. Inițiativa AltArt de a dezvolta un blog cu resurse la nivel de politici are originea puțin înaintea acestui moment, și este legată de publicarea programului de guvernare după alegerile din 2008. Viziunea îngustă și pasivă despre cultură exprimată în programul de guvernare ne-a mobilizat să punem laolaltă o serie de argumente, studii și politici internaționale prin care cultura este înțeleasă și integrată ca un motor al dezvoltării sociale. Ulterior, odată cu lansarea Mitingului breslei creative, am oferit sectorulcultural.info ca platformă de dezbateri, de continuare a discuțiilor începute în grupurile de lucru. - RARIȚA ZBRANCA, director AltArt

ANDREEA GRECU ESTE DEMISĂ DIN POZIȚIA DE DIRECTOR AL AFCN.

Pavilion inițiază „Protest pentru o cultură liberă”, petiție în care susține că demiterea are la bază nu „activitatea persoanei, ci interesele politice dictate de negocierile dintre PSD și PDL”. Petiția este semnată de 270 de oameni și depusă la Ministerul Culturii și Patrimoniului Național. Ulterior, Andreea Grecu dă în judecată Ministerul pentru decizia luată, iar procesul continuă și în 2011.

SE ÎNFIINȚEAZĂ ÎN MARTIE COALIȚIA SECTORULUI CULTURAL INDEPENDENT, rețea de organizații culturale neguvernamentale, artiști și manageri culturali care își propune să susțină și să promoveze interesele sectorului cultural independent în relație cu autoritățile publice. Coaliția oferă puncte de vedere, recomandări, realizează analize și sondaje. Până în prezent a intrat în dialog direct cu Administrația Fondului Cultural Național, Institutul Cultural Român (pentru Programul Cantemir) și Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, și a contribuit la modificarea Normelor Metodologice de concurs AFCN pentru proiecte culturale în beneficiul operatorilor culturali. *Detalii în pagina 8, dedicată inițiativelor CSCI.*

10

SE ÎNFIINȚEAZĂ DOUĂ CENTRE CULTURALE INDEPENDENTE - LA CLUJ, FABRICA DE PENSULE, PRIMUL CENTRU CULTURAL ÎNTR-UN SPAȚIU INDUSTRIAL; LA CRAIOVA - CLUB ELECTRO PUTERE

Am pornit Club Electro Putere cu multe lipsuri, un ansamblu de imposibilități la prima vedere și câteva idei. La începutul lui 2009, când am schițat prima idee a Clubului și a proiectului Romanian Cultural Resolution, cei care compuneau o presupusa scenă în Ro erau foarte activi internațional și mai puțin național. Probabil la fel se întâmplă și astăzi și este normal să fie așa. Artiștii caută apreciere acolo unde li se poate oferi. Publicul românesc de artă contemporană se află la începuturi. În România nu a existat tradiție în zona consumului de artă vizuală sau plastică. Cu o coloană, fie ea și înfinită, și un car cu boi în câteva mii de exemplare nu prea poți să faci educație vizuală și să construiești un mediu. În prezent scena pare din ce în ce mai colorată și mai dinamică, au dispărut și au apărut multe spații, unele cu programe poate mai calitative decât în trecut. Am reușit să atingem cam tot ce ne-am propus cu acest centru, unele proiecte s-au legat pe parcurs. S-au întâmplat multe lucruri constructive în ultima perioadă, ceea ce ne-a făcut să creștem foarte repede și fără conflicte sau mari probleme. Ideile noastre de început își păstrează valabilitatea și astăzi. - ALEXANDRU NICULESCU, fondator Club Electro Putere

Fabrica de Pensule este un spațiu colectiv de artă contemporană, apărut ca o inițiativă de a coagula ideile, evenimentele și proiectele mai multor organizații culturale, galerii, manageri culturali și artiști independenți din Cluj, și ca o rezolvare a problemei spațiilor de expunere și producție artistică. Își desfășoară aici activitatea organizații culturale precum AltArt, GroundFloor Group, Colectiv A, teatrul Sala Mică, galeriile Plan B, Sabot, ClujEst, Bazis, Peles Empire și 30 artiști. Fabrica de Pensule este primul proiect colectiv de asemenea amploare din mediul cultural românesc și totodată unul dintre cele mai relevante exemple de conversie a unei clădiri industriale într-un spațiu cultural independent. - CORINA BUCEA, manager cultural, Federația Fabrica de Pensule

COALIȚIA SECTORULUI CULTURAL INDEPENDENT (CSCI)

PROFIL, MEMBRI ȘI ACȚIUNI

Inițiată în 2010, Coaliția Sectorului Cultural Independent este o rețea de organizații culturale neguvernamentale, artiști și manageri culturali, care își propune să susțină și să promoveze interesele sectorului cultural privat în relație cu autoritățile publice. Coaliția derulează activități de monitorizare și campanii de advocacy și lobby, realizează studii, rapoarte și evaluări privind situația sectorului cultural din România, și este un partener activ de dialog în relația cu autoritățile și instituțiile publice din cultură. În prezent, CSCI este formată din 12 organizații și manageri culturali și are peste alți 15 susținători.

ACȚIUNE: ADMINISTRAȚIA FONDULUI CULTURAL NAȚIONAL

În urma demersurilor CSCI începând din luna mai 2010, o serie de modificări importante au fost încadrate în normele metodologice pentru concursul de proiecte culturale organizat de AFCN. Între cele mai importante se află: revizuirea cererii de finanțare; posibilitatea de acordare întocmai a cuantumului solicitat pe baza punctajului obținut și stabilirea acestuia de către comisia de evaluare; acordarea unei prime tranșe de 85% din finanțarea acordată la semnarea contractului; revizuirea actelor solicitate în cele două etape ale selecției; stabilirea numărului membrilor comisiei de evaluare la minim 3 și includerea unor prevederi speciale cu privire la raportul întocmit de evaluatori; revizuirea declarației de imparțialitate a evaluatorului; punerea la dispoziție, la cerere, a rapoartelor și grilelor de evaluare în termen de 1 zi; realizarea unui ghid de decont. CSCI a continuat să propună îmbunătățiri ale procesului de desfășurare a concursului de proiecte și a semnalat câteva probleme serioase legate de sesiunea de proiecte nr. II din 2011: selecția și performanța evaluatorilor, comasarea arilor tematice teatru, dans și muzică într-o singură categorie generică, artele spectacolului, precum și sumele inegale și discutabile alocate diferitelor arii tematice. În mod repetat CSCI a semnalat în scrisorile publice adresate Ministerului Culturii și Patrimoniului Național necesitatea ca postul de director al AFCN să fie scos la concurs, directorul interimar Cristian Petcu având această funcție din iulie 2009, un interimat care trebuie să ia sfârșit după mai bine de 2 ani, iar postul să fie ocupat pe bază de concurs și proiect de management asumat.

ACȚIUNE: INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN - PROGRAMUL CANTEMIR

CSCI a realizat în perioada ianuarie-martie 2011 un sondaj în rândul operatorilor culturali beneficiari și potențiali beneficiari ai Programului Cantemir, cu privire la gradul de satisfacție al acestora asupra felului în care este structurat și funcționează acest program. În urma rezultatelor obținute, care subliniau necesitatea realizării unor schimbări în procedurile și comunicarea programului,

Considerați că este necesară reformarea Programului Cantemir prin simplificarea ghidului, a formularului de solicitare, a bugetului și a documentelor anexă? [întrebare din sondajul realizat de CSCI]

Da 100% Nu 0%

CSCI s-a întâlnit cu conducerea ICR și a Programului Cantemir în aprilie și au fost discutate o serie de recomandări pentru îmbunătățirea normelor de concurs. Din păcate, Programul Cantemir prin componentele sale Culture to Go și Culture to Share nu s-a mai lansat în 2011, existând însă promisiunea din partea ICR că acest lucru se va întâmpla în 2012 și că dialogul cu operatorii culturali va continua pentru reformarea programului.

ACȚIUNE: MINISTERUL CULTURII ȘI PATRIMONIULUI NAȚIONAL

CSCI a încercat în mod repetat angajarea unui dialog cu reprezentanții Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, însă acest demers nu a condus până în prezent la rezultate extensive, în afară de transparentizarea fondurilor destinate proiectelor finanțate în cadrul programului Cultura 2007-2013 al Uniunii Europene. Iată în continuare principalele subiecte aflate pe lista de priorități înaintate atenției Ministerului.

- Lipsa unor mecanisme de susținere a mobilității profesioniștilor din domeniul cultural - artiști, manageri culturali, cercetători, personal tehnic - se simte extrem de puternic, practic neexistând în acest moment oportunități pentru a acoperi costurile uneori mici, dar reale, de transport și cazare pentru participare la conferințe, stagii de pregătire, manifestări artistice (Programul Cantemir acoperă parțial această ultimă categorie de evenimente). Este nevoie de relansarea Fondului de Mobilitate, lansat în 2005 și înghețat ulterior în 2008.

- Este nevoie să fie recunoscut faptul că nu doar instituțiile publice oferă servicii culturale de interes public. După modelul aplicat în zona asistenței sociale, CSCI consideră că la nivel național, dar și local, este nevoie ca unele dintre obiectivele de politică publică culturală să fie realizate pe baza unei selecții deschise nu doar de instituții publice, dar și de ONGuri. Recomandăm acordarea de subvenții anuale pentru sectorul neguvernamental pe bază de programe culturale derulate pe durata unui an calendaristic.

- Fondurile structurale sunt recunoscute drept o sursă consistentă de finanțare, dar dificil de accesat. În prezent Centrul de Cercetare și Consultanță în Domeniul Culturii are în pregătire un Studiu de Fundamentare al Programului Operațional Sectorial Cultura, care ar urma să finanțeze proiecte culturale în perioada 2014-2020. Prioritățile, structura și obiectivele Programului Operațional pentru Cultură sunt stabilite în perioada 2011-2012, perioadă de programare pentru fondurile structurale 2014-2020.

Membri CSCI: Octav Avramescu & Anamaria Pravencu (Asociația Jumătatea Plină), Miki Branște (Asociația Colectiv A), Ștefania Ferchedău (artsf), Kinga Kelemen (Asociația GroundFloor Group), Cosmin Manolescu (Fundația Gabriela Tudor), Cristina Modreanu / Ciprian Marinescu / Florentina Bratfanof (Asociația Română pentru Promovarea Artelor Spectacolului), Dragoș Olea (Asociația ADD), Mihaela Onea (Asociația ArtAct), Raluca Pop (banipentruarte), Alina Șerban (Centrul de Introspecție Vizuală), Rarița Zbranca (Fundația AltArt / Fabrica de pensule)

Susținători CSCI: Andrei Ioniță (retART / veiozaarte), David Schwartz (tangaProject), Voicu Rădescu (Green Hours), Silvia Cazacu (Banlieues d'Europe), Maria Drăghici și Irina Gadiuta (laBOMBA - Centrul Comunitar pentru Educație și Arta Activă, Inițiativa Ofensiva Generozității), Vasile Ernu (scriitor), Dan Victor (Asociația Culturală UNDA *ART), Suzana Dan (organizator Noaptea Albă a Galeriilor), Daria Dumitrescu (Asociația SABOT, Cluj-Napoca), Corina Oprea (Creative Producer, București/Stockholm), Dan Brad (pictor), Ion Gabriel Pușcă (Asociația Culturală Adsum), Mircea Nicolae (artist), Minodora Irimia (Asociația Odaia Creativă), Radu Iacoban (actor), Adriana Chiruță (Asociația ArtHoc), Ionuț Pițurescu (Centrul de Cercetare și Dezvoltare Interculturală Anthroposis), Jean-Lorin Sterian (Iorgean theatre)

Supliment 22 CULTURA ACTIVĂ - resurse pentru participare și advocacy în sectorul cultural independent

un proiect organizat de:

în parteneriat cu:

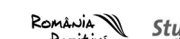
cu sprijinul financiar al:

parteneri asociați:

parteneri media:

CULTURA ACTIVĂ - RESURSE PENTRU PARTICIPARE ȘI ADVOCACY ÎN SECTORUL CULTURAL INDEPENDENT

Proiectul în cadrul căruia este publicat suplimentul de față este organizat de Coaliția Sectorului Cultural Independent și Asociația pepluspatru/ Centrul de Introspecție Vizuală, în parteneriat cu Fundația AltArt și Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și se desfășoară în perioada octombrie-noiembrie 2011 la București și Cluj Napoca. Proiectul este co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

CULTURA ACTIVĂ își propune să devină un incubator de bune practici în domeniul acțiunilor de participare și advocacy, bazat pe schimb de experiență și reflecție comună. Proiectul include o serie de dezbateri tematice și un centru-resursă deschis pe durata desfășurării acestuia, cuprinzând o serie bogată de evenimente paralele. Participanții la proiect sunt ei înșiși oameni-resursă pe teme abordate în cadrul CULTURII ACTIVE.

PROGRAM GENERAL

DEZBATERI

București, Centrul de Introspecție Vizuală (Str. Biserica Enei nr. 16)

- marți, 25 octombrie, 11.00-13.30:** *Independent în România și în Europa. Proiecte, politici publice și finanțări, coaliții.* Participă membrii CSCI: Octav Avramescu (Asociația Jumătatea Plină), Ștefania Ferchedău (artsf), Cosmin Manolescu (Fundația Gabriela Tudor), Raluca Pop (banipentruarte), Alina Șerban (Asociația pepluspatru), Rarița Zbranca (Fundația AltArt / Fabrica de pensule)

- miercuri, 26 octombrie, 11.00-13.30:** *Statutul artistului și rolul său în influențarea politicilor pentru cultură.* Participanți: Monica Lotreanu (ANUC), Vasile Ernu (scriitor), Carmen Colceag Marcu (Pro Vobis și Asociația ART Fusion), Cosmin Manolescu (Fundația Gabriela Tudor). Moderator: Rarița Zbranca (CSCI)

- miercuri, 2 noiembrie, 11.00-13.30:** *Advocacy în cultură și mediul non-guvernamental.* Participanți: Daniela Pârvescu și Otilia Pop (Serviciul Politici de Cooperare cu Mediul Asociațiv, Transparență Instituțională, Comunicare Publică, Guvernul României), Cristina Lupu (Centrul pentru Jurnalism Independent), Cosmin Manolescu (Fundația Gabriela Tudor). Moderatori: Simona Constantinescu (Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile) și Raluca Pop (CSCI)

- vineri, 4 noiembrie, 11.00-13.30:** *Evoluția instituțiilor publice în relație cu mediul asociativ* Participanți: Horia-Roman Patapievic (Președinte), Tania Radu (Vice-președinte) și Valentin Săndulescu (Secretar General) - Institutul Cultural Român, Liviana Dan (Galeria de Artă Contemporană a Muzeului Brukenthal), Virgil-Ștefan Nițulescu (Muzeul Țăranului Român), Alina Șerban (Asociația pepluspatru), Mihai Mihalcea (Centrul Național al Dansului București). Moderatori: Corina Dragomirescu (Academia de Advocacy) și Raluca Pop (CSCI)

Cluj-Napoca, Fabrica de pensule (Henri Barbusse 59-61)

- 11 noiembrie:** *Managementul spațiilor de artă independente. Relația între spațiile culturale și comunitate.* Participanți: Adrian Bojenoiu & Alexandru Niculescu (Club Electro Putere Craiova), Corina Bucea (Fabrica de pensule), Kinga Kelemen (Groundfloor Group), Miki Branște (Asociația Colectiv A), Ștefania Ferchedău (artsf), Raluca Pop (banipentruarte). Moderator: Rarița Zbranca

CENTRU-RESURSĂ - EVENIMENTE PARALELE

București, Centrul de Introspecție Vizuală (Str. Biserica Enei nr. 16)

- 24 octombrie - 4 noiembrie, 11.00-19.00:** Centrul-resursă este deschis la CIV, punând la dispoziția publicului o varietate de cărți și materiale documentare pe tema proiectului.

- luni, 24 octombrie, 16.00-18.00:** *Consultare și implicare cetățenească pentru o viață mai bună.* Prezintă: Mariana Nițelea, Asociația CRIES - Centrul de Resurse și Inițiative Etice și Solidare

- joi, 27 octombrie, 14.00-15.45:** *Instrumente și mecanisme eficiente de influențare a politicilor publice.* Prezintă: Elena Iorga, Director de programe & Raluca Mihai, Asistent programe, Institutul de Politici Publice

- 16.00-18.00:** *Resurse pentru participare publică și advocacy: legi, coaliții, asistență pentru societatea civilă.* Prezintă: Florina Presada, coordonator proiecte CeRe - Centrul de Resurse pentru Participare Publică

- vineri, 28 octombrie, 14.00-16.00:** *Managementul financiar și implementarea de proiecte în România - elemente legate de subvenționarea instituțională și de finanțarea organizațiilor neguvernamentale și a artiștilor.* Prezintă: Andreea Grecu, doctor în economie, Universitatea din București

- luni, 31 octombrie, 16.00-18.00:** *Drepturi și îndatoriri - cele mai frecvente contracte utilizate de artiști în România.* Prezintă: Andreea Grecu, doctor în economie, Universitatea din București

- marți, 1 noiembrie, 15.00-16.30:** *Despre limitele și șansele unui vot în care variantele de răspuns sunt în opoziție. Aplicație pe debate.* Prezintă: Monica Mocanu, președinte executiv ARDOR și Raluca Bogdan, Asociația Română de Dezbateri, Oratorie și Retorică

- 17.00-19.00:** - *Introducere în luarea deciziilor prin consens.* Prezintă: colectivul Bibliotecii Alternative

Mai multe informații despre Coaliția Sectorului Cultural Independent și proiectul CULTURA ACTIVĂ sunt disponibile la:

coalitiasectoruluiculturalindependent.wordpress.com sau coalitia@artsf.ro

22

Editori coordonatori:

Raluca Pop & Ștefania Ferchedău

Consultant editorial: Alina Șerban

Grafică și tehnoredactare: Irina Stelea

Desen original: Dan Perjovschi